

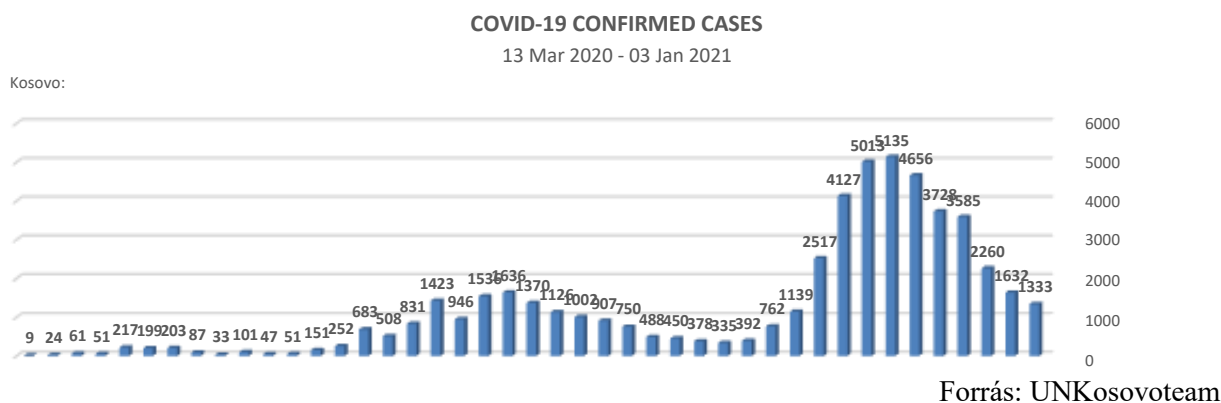
Koszovói Köztársaság

Utolsó frissítés dátuma: 2021.01.10.

Fertőzöttség állapota

A vírushelyzet enyhe javulásban van, az új esetek száma csökkenő tendenciát mutat. A fertőzöttek száma 52 134 fő, kórházi kezelés alatt áll 557, ebből 40 fő intenzív kezelést kap. Az elhunytak száma 1 351. Tesztek száma összesen: 200 657, az aktív esetek száma: 7 835 (1 680 fővel kevesebb az elmúlt héthez képest, 17,6%-os csökkenés).

A statisztikát befolyásolja, hogy a lakosság hajlandósága a tesztelésre, illetve megbetegedés esetén az orvos felkeresésére drasztikusan csökkent.

Járványhelyzet állapota: második hullám

Korlátozások és azok (tervezett) feloldási üteme

- Az önkormányzatokat három kategóriába sorolták:
 - o alacsony kockázat (zöld), ahol a 100 000 főre eső új megbetegedések száma heti 75 alatt van;
 - o közepes (sárga) kockázat: 76-149 között;
 - o magas kockázat (piros): 100 000 lakosra nézve heti 150 új megbetegedés felett.
- Piros zónákban (főváros is): kijárási tilalom és karantén 20.00-05.00 óra között, a kereskedelmi szolgáltatók sem működhetnek ebben az időszakban
- Sárga zónákban: üzletek, vendéglátóhelyek 05.00-20.00 között működhetnek, utána csak kiszállítás/elvitel
- Zöld zónákban: üzletek, vendéglátóhelyek 05.00-20.00 között, utána csak kiszállítás/elvitel
- Kulturális rendezvények, intézmények (színház, mozi, zene, múzeum) a rendelkezésre álló tér 30%-os kihasználtsága mellett kerülhetnek megrendezésre, működhetnek.
- Vallási szertartásokon, gyülekezeteken való részvétel engedélyezve, külön kézikönyvben szabályozottak szerint.
- Gyülekezés: maximum 5 fő közterületen és a családi rendezvényeken is.
- Kül-és beltéri sportolás max.20 fő részvételével, sportesemény 50 fő részvételével engedélyezett.

- Fitness klubok, uszodák működése külön kézikönyvben szabályozottak szerint engedélyezett, legfeljebb 40%-os helykihasználással.
- Minden nyilvános összejövetel – beleértve a szemináriumok, workshopok, esküvők, családi összejövetelek – tilos.
- Büntetésvégrehajtási intézetekben felfüggesztették a személyes látogatást.
- A krónikus betegek, 60 év feletti és terhes nők számára engedélyezett a home office, és a munkahelyi eltáv.
- 65 év feletti számára 06:00-10:00 és 16:00-19:00 között engedélyezett a kijárás.
- Kötelező a maszk viselése és távolság tartása lakóhelyen kívül.
- Korlátozások be nem tartásáért pénzbüntetés jár.
- Magáncélú tesztelés: 126 laboratóriumban szerológiai teszt, 4-ben PCR teszt. Közegészségügyi intézet orvos javaslatára ingyenesen tesztel
- Az óvodák működése külön kézikönyvben szabályozottak szerint lehetséges.
- Az oktatás az általános iskolákban személyes részvétellel folyik
- A felsőoktatási intézményben on-line oktatás, kivétel: vizsgák, gyakorlati, laboratóriumi munka.
- A téli szünetet meghosszabbították, december 18. és január 18. között nincs tanítás.
- Intézményi karantén nincs. Házi karantén koszovóiaknak megfertőződés vagy kontakt esetén 7 nap, külföldieknek negatív teszt hiányában beutazás esetén is.
- A fenti korlátozások be nem tartásának büntetési tételei: maszkviselési és távolságtartási előírások megszegése – 35 €; kijárási tilalom megszegése – 200 €; karanténelőírások megszegése – 500 €; jogi személyiség esetén 2000 €.

Áruforgalmi, kereskedelmi korlátozások

Gyógyszerek, gyógyászati eszközök exportja külön kormány engedéllyel lehetséges

Logisztika és szállítmányozás állapota

A közúti-, vasúti- és légi szállítmányozásban a járvány kezdete óta nem volt fennakadás.

Az EDCD listája szerinti magas COVID-19 kockázatú országokból érkezőknek, viszonyosság alapján, így a magyar állampolgároknak is, a belépéskor 72 óránál nem régebbi, negatív COVID-19 tesztet kell bemutatniuk, ennek hiányában 7 napos házi karantén kötelező.

A tesztkötelezettség a más országokban huzamos tartózkodással rendelkező, hazatérő koszovói állampolgároknak is vonatkozik (karantén nem).

- Kivéve: Koszovóba akkreditált diplomaták és családtagjaik; áruszállítás; tranzitálás 3 órán belül, nemzetközi személyforgalomban 5 órán belül.

A reptér és a helyközi közlekedés működik, határátkelőhelyek nyitva, egészségügyi szűrés van.

Nagy-Britanniából érkező repülőjáratok felfüggesztve, az onnan érkező beutazóknak 14 nap kötelező házi karantén

A Wizzair közvetlen budapesti járatára a legközelebbi foglalható időpont 2021 február (a dátum folyamatosan változik).

Gazdasági kilátások

A **Világbank** gazdasági előrejelzése szerint a **koszovói GDP idén 4,5%-kal csökken** a járvány következtében. (A legrosszabb forgatókönyv több mint 11%-os eséssel számol!) **Az IMF már 5,2%-os visszaesést vár** a belső- és külső kereslet, az idegenforgalmi bevételek, a diaszpóra hazautalásainak és az FDI csökkenésének következtében. **Az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank** májusi regionális előrejelzése szerint **idén 5%-kal csökken** a koszovói GDP, de jövőre már 7,5%-os növekedést jósol.

A Koszovói Nemzeti Bank előrejelzése¹ szerint, abban az esetben, **ha a második félév végére megszűnnek a korlátozó intézkedések, akkor idén 5,9%-kal csökken a koszovói GDP.** Az első negyedévben még csak 3,1%-ra csökkent a növekedési ütem a tavalyi adathoz (4,2%) képest, és a visszaesés a második félévben lesz a legsúlyosabb, de a negyedik negyedévben már szerény fellendülést jósolnak. **A belső fogyasztás 2,9%-kal csökken** idén. **A külföldön élő koszovóiak átutalásainak összege, amely a GDP 15%-ával egyenlő, 4,7%-kal lesz kevesebb,** mint tavaly. (Az első negyedévi átutalások összege 187,3 millió euró volt. Januárban és februárban még magasabb volt, mint 2019-ben; de idén márciusban már 13,9%-kal kevesebb, mint tavaly márciusban.) **A beruházások összege 12,1%-kal** – ezen belül az állami 22,1%-kal, míg a magán 9%-kal – **mérséklődik** idén. **A közvetlen külföldi befektetések pedig 10,1%-kal csökkennek** idén 2019-hez képest.

A GDP visszaesése mellett várható a belső- és a külső kereslet csökkenése, ennek következtében a feldolgozó ipar visszaesése, valamint a munkanélküliség növekedése. (Az IMF becslése szerint 30-50 ezer ember veszítheti el munkáját Koszovóban.)

A koszovói pénzügyminisztérium első félévi beszámolója szerint az ország első félévi összbevétele 989,7 millió euró volt, **az éves tervezett bevétel 42%-a.** 2019 első félévéhez képest 8%-kal csökkent az összbevétel nagysága. A költségvetési bevételek összege 760,4 millió euró volt, **az éves tervezett bevétel 38%-a.** Ez az összeg 93,2 millió euróval volt kevesebb, mint 2019 első félévében. A vámbevételek – 471,4 millió EUR – összege is **38%-a volt az éves tervezett vámbevételnek.** A csökkenés nominálisan 54,8 millió euró volt, illetve 10%-os. Az **adóhivatal** 216 millió euró adót szedett be, **az éves terv 39%-át.** Ez 9,5%-kal volt kevesebb, mint 2019 első félévében, összességében pedig 22,7 millió euróval csökkent az adóbevétel. **A nem adó jellegű bevételek 22%-kal** – 20,6 millió euróval – **mérséklődtek.**

Részben a járvány okozta költségek fedezésére **a kormány 161,5 millió euró kölcsön felvételére kényszerült,** ez 100,2 millió euróval volt több, mint a tavalyi első félévben. Az úgynevezett makroszintű pénzügyi támogatással Brüsszel 100 millió eurós kedvezményes hitelt nyújt Koszovónak. A kölcsön első részletét várhatóan szeptemberben utalják át Pristinának, míg a másodikat 2020 első- vagy második negyedévében az elvárt reformok végrehajtásának függvényében. (Hykmete Bajrami pénzügyminiszter tájékoztatása szerint, **habár az engedélyezett költségvetési hiány plafonját a GDP 2%-ról, annak 6,5%-ra emelték, de ezt mára már elérték!**)

¹ https://bqk-kos.org/repository/docs/2018/CBK_Q1_2020_MD.pdf

A Koszovói Statisztikai Hivatal adatai szerint, az április havi import 34,4%-kal, az export pedig 11,5%-kal volt kevesebb, mint tavaly.

Árfolyamkockázattal nem kell számolni, mivel Koszovó egyoldalúan bevezette az euró használatát. A külső- és belső kereslet csökkenése, illetve a szerbiai termékekre kivetett 100%-os büntetővám visszavonása miatt újból megjelentek a koszovói piacon a szerb termékek és ez a két tényező megnehezíti a feldolgozó ipar – és a magyar exportőrök! – helyzetét.

A diaszpóra átutalásainak várható csökkenése tovább szűkíti a belső keresletet. (A hivatalos átutalások összege tavaly mintegy 800 millió euró volt, és ez a koszovói GDP 15%-át biztosította.) Ráadásul nemcsak a diaszpóra átutalásai csökkennek, hanem költségeik is; mivel előreláthatólag idén jóval kevesebben utaznak haza. Ez utóbbi különösen a szolgáltatásokat nyújtó cégek bevételeit csökkenti majd. (Tavaly a „turisták” 1,3 milliárd eurót költöttek Koszovóban, de döntő többségük nem igazi turista, hanem a diaszpóra hazlátogató tagja volt.

Gazdasági válságkezelő intézkedések

Március végén a **GDP 2,5%-át kitevő költségvetési csomagot (170,6 millió euró) fogadott el a kormány, a járvány negatív gazdasági következményeinek mérséklése érdekében.** Ennek keretén belül az alábbi támogatást nyújtják a cégeknek és magánszemélyeknek:

a válság által érintett szektorokban dolgozók fizetését havi 170 euróig fedezik.

206 euró támogatást kap az a cég, amelyik új munkavállalót vesz fel legalább egyéves szerződéssel.

- A kis- és közepes vállaltok által fizetett bérleti díjak 50%-át visszatérítik.
- A társasági-, a személyi jövedelem- és az ÁFA befizetésének halasztása.
- Az adófizetés halasztása további két hónapig, illetve 2020. december 31-éig nem számítanak fel büntetést és késedelmi kamatot az ingatlanadó határidőn túli befizetése esetén.
- A búza- és liszt importra kivetett ÁFA felfüggesztése.
- A kölcsöntörlesztés és a közüzemi számlák befizetésének halasztása április végéig.
- Az idegenforgalmi szektorban működő KKV-k által felvett kölcsönök kamatának 50%-os csökkentése, a nagyvállaltok által felvett kölcsönöké pedig 15%-kal.
- A mikrovállaltok 10 ezer eurós hitelgaranciát kérhetnek a kormánytól.
- Három hónapig havi 30 euróval emelik meg a szociális segélyeket, ha azok összege nem éri el a havi 100 eurót.
- Az egészségügyi dolgozók, a tűzoltók és a rendőrök 300 eurós bérkiegészítést kapnak három hónapig. A közellátásban dolgozók (eladók, pékek, gyógyszerészek) pedig 100 eurót.
- Akik a válság miatt veszítették el a munkájukat, azok három hónapig 130 euró segélyt kapnak.
- A mezőgazdasági minisztérium, illetve az oktatási- és sportminisztérium összesen 5-5 millió euró támogatást nyújt a válság által érintett cégeknek, illetve intézményeknek és sportegyesületeknek.

A csökkenő bevételekre és növekvő kiadásokra reagálva **a kormány módosította az idei költségvetést**, amelyet a parlament - az ellenzéki PDK támogatásával – hagyott jóvá. A költségvetés főösszege 2,6 milliárd euróra emelkedett; és 11%-kal magasabb, mint az eredeti, illetve 25%-kal, mint a tavalyi költségvetése. A kormány úgy számol, hogy a bevétel 11%-kal lesz kevesebb, mint az eredetiben tervezett; míg a kiadások összege 25%-kal lesz magasabb.

A módosított költségvetés kapcsán a kabinet elfogadta **a gazdasági újjáépítési csomagot**, melynek keretén belül a kormány **365 millió eurót** szán a járvány negatív gazdasági hatásainak ellensúlyozására. Az erről szóló törvényt december 4-én fogadta el a parlament. (Ennek része a márciusi költségvetési csomag.)

Exportpiaci lehetőségek magyar cégek számára

Magyar-koszovói külkereskedelmi forgalom:

- **2020 I.-IX. időszakában a magyar kivitel mintegy 9,6%-al maradt el az előző év azonos időszakához képest.**

Krízis alatt is importra szorul, megnövekedett kereslet

- Koszovó szinte minden termékből importra szorul, ami viszont a járvány miatt volumenében csökkent az elmúlt évek azonos időszakához képest. A járvány alatt is folyamatos volt az áruforgalom, de a kereslet is csökkenő tendenciát mutat.

Kiesett import-források/beszállítók helyére léphetnek magyar cégek, új beszállítókat keresnek az ágazatban

- Az áruforgalom folyamatos, még az olasz beszállítók sem voltak akadályoztatva az áruszállításban, nem keresnek új beszállítókat.

Online B2B-k szervezésére nyitott ágazatok

- A koszovói partnerekkel történő kereskedelem erősen az emberi kapcsolatokra épül, sokuk nem, vagy nem jól beszél angolul ezért az online B2B találkozók szervezése nehezen járható út az üzleti kapcsolat kialakítására vagy ápolására. Az online találkozókra leginkább szóba jöhető ágazat az IT.

Elérhető nemzetközi tenderek

- A Koszovóban meghirdetett nemzetközi tenderekről folyamatosan tájékoztatást nyújt a www.kosovotenders.com című oldal.

Koszovóban a sajátos belpolitikai helyzet következtében 2018. november és 2020. április között volt nagy lehetőségük a magyar cégeknek a koszovói piacra való betörésre, a Koszovó által a szerbiai és boszniai termékekre kivetett 100%-os büntetővám miatt. Az azóta eltelt hónapokban, ellentétes irányú folyamat, a korábbi piaci viszonyok felé való visszarendeződés tapasztalható, amely folyamat a magyar beszállítók számára kevésbé kedvező a szerb beszállítók visszatérésével.